

Procesvoorstel vaststellen beleid onder Omgevingswet

Op dit moment zien we vaak een discussie ontstaan bij het vaststellen van nieuw beleid. Het gaat hier dan met name om welk Omgevingswet instrument gebruikt moet worden en welk bestuursorgaan bevoegd gezag is. Ook zijn we nog zoekende in welk onderdeel waar moet landen, denk hierbij aan: omgevingsvisie, programma of omgevingsplan.

Eerder is hier zowel met het college als met de raad over gesproken. Dit begon met een themasessie met het college op 4 februari 2025. Het was een verhelderend verhaal over beleid opstellen onder de Omgevingswet maar dit riep ook direct wat vragen op, hoe nu verder? En hoe gaan we de raad hierbij betrekken?

Om dit beter aan het licht te brengen en ook de raad te betrekken bij dit proces is vervolgens een themabijeenkomst georganiseerd met de gemeenteraad op 25 juni 2025. Hieruit volgde een gezamenlijk conclusie: we moeten goed gaan nadenken over hoe we beleid willen vaststellen onder de Omgevingswet en hoe dit het beste vorm gegeven kan worden zonder dat het college of de raad zich gepasseerd voelt. Een organische samenwerking waarbij beleidsstukken een plekje krijgen in de nieuwe instrumenten van de Omgevingswet met daarbij een juiste afstemming tussen college en raad.

Om een beter inzicht te krijgen van de opties die er zijn en het onze beleidsmedewerkers wat makkelijker te maken hebben wij dit procesvoorstel geschreven wat we graag met jullie (de raads werkgroep Omgevingswet) willen bespreken.

Het beleidshuis Asten (fysiek beleid / O.W.)

Het beleidshuis van Asten bestaat eigenlijk uit twee onderdelen en met deze twee onderdelen moeten we iets. We hebben namelijk bestaand beleid en voor dit bestaande beleid kunnen we drie opties kiezen:

1. Schrappen: niet al ons beleid is nog relevant en sommige beleidsstukken of onderdelen daarvan kunnen simpelweg geschrapt worden, als het al in de omgevingsvisie staat kan het daar blijven staan.
2. Ongewijzigd behouden: Als het in een ander omgevingsdocument terugkomt kan het gedeeltelijk geschrapt worden. Staat het in de omgevingsvisie dan geen verdere actie. Staat het nog niet in omgevingsvisie dan verwerken als geldend beleid en de omgevingsvisie er technisch op wijzigen.
3. Behouden, maar moet vernieuwd worden: dit hoort bij het nieuwe beleid of kan onder de Omgevingswet instrumenten geschoven worden. Wat direct aansluit bij beleid vaststellen onder de Omgevingswet.

Nieuw beleid/opgave/wens te vernieuwen beleid

We zijn gewend om op een bepaalde manier te werken. Vaak is dit een nieuw beleidsstuk opstellen omdat het andere verouderd is of omdat het in een coalitieakkoord benoemd staat ofwel ergens beloofd is. Echter is er niet altijd de noodzaak om iets aan te passen en vaak volstaat een gedeeltelijke wijziging of juist mutatie van het oude beleid al. Hierbij kunnen er enkele dingen toegevoegd of weggehaald worden. Dit hoeft dus niet altijd te leiden tot een geheel nieuw beleidsstuk waar “alles voor uit de kast wordt getrokken”. Je zou het niet direct zeggen maar,

doelgerichtheid, duidelijk en efficiëntie worden door de Omgevingswet toegejuicht en dit is dan ook de manier waarop wij ons beleid moeten opstellen of hervormen onder de Omgevingswet. Deze kans is ons nu gegeven dus laten we er vooral gebruik van maken.

Kijkend naar nieuw beleid is het belangrijk dat we onszelf eerst een aantal vragen stellen voordat we aan de slag gaan. Dit gaat in de nabije toekomst erg belangrijk worden voor zowel de beleidsmedewerker van de gemeente als het college of de raad. Het terugbrengen van beleid naar hetgeen wat er toe doet noemen wij ook wel het “beleidsdieet”. De Omgevingswet is hier mede voor bedoeld en dit is ook nodig om het de inwoner uiteindelijk overzichtelijker te maken. Hiervoor hebben wij alvast een klein overzichtje opgesteld.

Wanneer je beleid onder de Omgevingswet wil aanpassen of nieuw beleid wil opstellen

1^e analyse:

- Wat willen we regelen?
- Waarom? (wettelijke plicht, eigen doel etc.)
- Hoe
 - ➔ Check of het al (deels) in de omgevingsvisie staat
 - Is omgevingsvisie dekkend?
 - ➔ Welke instrumenten (onder de OW) ga je inzetten?
 - Omgevingsvisie
 - Programma
 - Omgevingsplan
 - Uitvoerende maatregelen (via bopa)
 - Beleidsregel
 - Subsidie
 - Etc.
- Wie heb je nodig?
- Wanneer?
- Kost het geld?

Afstemming B&W

Afstemming commissie Ruimte/raad

- Onderwerp & aanleiding
- Welke kaders wil de raad meegeven
- Voorstel voor proces & inzet instrument
- Voorstel voor rolverdeling
- Voorstel voor participatie
- Evt. voorstel voor budget

Op dynamische termijn kalender zetten

Procesvoorstellen programma:

Procesvariant	Rol beleidsmedewerker	Betrokken bestuursorgaan / moment
1. Klassiek	- Analyseert nieuw programma of wijziging bestaand programma. - Maakt conceptvoorstel: doel, inzet instrumenten, participatie, budget.	- College van B&W: stelt programma vast (formele bevoegdheid) - Commissie Ruimte: kan advies geven (optioneel, opiniërend) - Raad: geïnformeerd via raadsinformatie / jaarlijkse rapportage
2. Stapsgewijs / Afstemmend	- Analyseert en maakt conceptvoorstel. - Legt concept ter afstemming voor aan commissie Ruimte (pre-advies).	- Commissie Ruimte: pre-advies / feedback. - College van B&W: besluit over definitieve vaststelling programma. - Raad: formeel goedkeuring indien belangrijk (bijv. budget, strategisch thema)
3. Dynamisch / geïntegreerd	- Bereidt initiatie en eerste concept voor. - Organiseert workshops / terugkoppeling met commissie en college. - Integreert feedback in definitief voorstel.	- College van B&W: formeel vaststellen programma. - Commissie Ruimte / Raad: continue afstemming en tussentijdse input. - Raad: wordt actief betrokken bij grote strategische programma's, minder bij routineprogramma's

Stap	Rol beleidsmedewerker	Procesvariant 1: Klassiek – Raad stelt kaders, college ondersteunt	Procesvariant 2: Stapsgewijs / Afstemmend – Raad en college vroeg betrekken	Procesvariant 3: Dynamisch / Geïntegreerd – Iteratief met hoge betrokkenheid
1. Initiatie	Signaleert wijziging nodig in de Omgevingsvisie en analyseert bestaand beleid.	Beleidsmedewerker informeert college, raad blijft eindverantwoordelijk voor de wijziging van de Omgevingsvisie (wettelijke taak).	Beleidsmedewerker informeert zowel college als commissie, waarbij de raad de kaders bepaalt, maar college in voorbereiding en uitvoering ondersteunt.	Beleidsmedewerker informeert zowel college als raad. Beide zijn vanaf het begin betrokken bij de wijziging.
2. Conceptvoorstel	Maakt conceptnota voor opname in de Omgevingsvisie en toetst of het binnen de wettelijke kaders past.	College ondersteunt bij toetsing van uitvoerbaarheid, planning en mogelijke impact, maar de raad blijft eindverantwoordelijk voor vaststelling.	Beleidsmedewerker maakt conceptvoorstel, waarbij college en beleidsmedewerker samenwerken om uitvoerbaarheid en wettelijk kader af te stemmen, zonder dat de raad direct beslist.	Beleidsmedewerker maakt conceptvoorstel, waarbij college en commissie samen in werksessies (of iets dergelijks) het voorstel aanvullen met hun input, met juridische afstemming en draagvlak.
3. Afstemming	Verzamelt feedback van interne medewerkers en stakeholders.	Commissie Ruimte krijgt het concept en geeft advies over de kaders en prioriteiten. College bespreekt uitvoerbaarheid en verdere mogelijkheden.	Commissie Ruimte krijgt het concept en geeft advies. College bespreekt uitvoerbaarheid en prioriteiten.	Gezamenlijke workshops met commissie en college om gezamenlijke doelen en prioriteiten af te stemmen. Beleidsmedewerker zorgt voor een terugkomendproces met input van alle partijen.
4. Besluitvorming	Verwerkt feedback en legt het voorstel voor aan raad voor vaststelling.	Raad is verantwoordelijk voor de vaststelling van de Omgevingsvisie, inclusief nieuw beleidsstuk, conform de	Raad beslist definitief over opname in de Omgevingsvisie, maar college heeft input	Raad en college stemmen gezamenlijk af, waarbij college een adviserende en uitvoerende rol heeft. Raad stelt de Omgevingsvisie met het

		Omgevingswet (raad is formeel bevoegd).	geleverd bij de voorbereiding en toetsing van uitvoerbaarheid.	beleidsstuk vast, maar in overleg met college.
5. Communicatie & uitvoering	Zorgt voor doorwerking in andere instrumenten zoals programma's en omgevingsplan.	College zorgt voor doorwerking van het nieuwe beleid in uitvoeringsinstrumenten zoals het omgevingsplan. Beleidsmedewerker ondersteunt bij de implementatie.	College voert het beleid uit en zorgt voor de doorwerking in programma's en omgevingsplan, met de nodige rapportages naar raad.	College voert het beleid uit en zorgt dat de uitvoering aansluit bij de vastgestelde kaders, in nauwe samenwerking met de raad voor tussentijdse evaluatie en bijsturing.

Wat betekent dit voor de omgevingsvisie en de aanpassing daarvan?

Deze werkwijze kan gebruikt worden voor zowel nieuw beleid als bestaand beleid wat aangepast moet worden. Het lijkt er steeds meer op dat onze omgevingsvisie wat uitgebreider mag, zeker als we al het beleid wat relevant is voor de fysieke leefomgeving daarin terug willen laten komen. Wij als Asten waren er vroeg bij met onze omgevingsvisie en dat is knap. Nu is het alleen nog zaak om onze omgevingsvisie ook daadwerkelijk alles omvattend te maken. Hiervoor voorzien wij nog een aanpassing.

Op dit moment worden nieuw vastgestelde “visie” stukken onder de omgevingsvisie geschoven via een simpele verwijzing. Richting 2030 zou er gedacht kunnen worden aan een aanpassing van de omgevingsvisie waarbij deze “onderschoven stukken van de omgevingsvisie” geïntegreerd worden in de omgevingsvisie zelf. Dit zal waarschijnlijk een uitbreiding van de deelgebieden en onderwerpen vragen. Daarnaast zal dit samen gaan met een inventarisatie van al het huidige beleid (denk hierbij aan visies, verordeningen, beleidsregels enzovoort). Voordeel hiervan is dat je in het vervolg je omgevingsvisie kunt muteren (eens in de zoveel jaar) en aan de overige onderdelen uitvoering kunt geven middels een omgevingsprogramma of zelfs een wijziging omgevingsplan wanneer het strikt juridisch dekkend moet zijn.

Het lijkt ons goed om het hier tijdens de komende raads werkgroep ook al eens over te hebben.